

بررسی تاثیر هموار سازی سود بر وجه نقد آزاد با لحاظ اعتبار حسابر س در شر کتها

رحمت اله حضوری^۱

محسن عرب یارمحمدی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۱۷ تاریخ چاپ: ۱۴۰۲/۰۴/۲۵

چکیده

وجه نقد از منابع مهم و حیاتی در هر بنگاه اقتصادی برای سودآوری است و ایجاد توازن بین وجوه نقد در دسترس و نیازهای نقدی مه مترین عامل سلامت اقتصادی هر بنگاه اقتصادی است. هدف این تحقیق، بررسی تاثیر هموار سازی سود بر وجه نقد آزاد با لحاظ اعتبار حسابر س در شر متها در دوره ی زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ می باشد. نتایج این تحقیق نشان داد، بین هموار سازی سود با وجه نقد آزاد با توجه به ضریب تعیین مک فادن که ۰,۱۱۵ می باشد و آماره LR که زیر ۵ درصد می باشد و ضریب رگرسیون لوجستیک که ۱,۱۴- در سطح معنی داری ۰,۰۰۲ می باشد، ارتباط منفی و معناداری وجود دارد، همچنین براساس فرضیه دوم مشخص گردید، اعتبار حسابر س نقشی در ارتباط هموار سازی سود با وجه نقد آزاد ندارد.

واژگان کلیدی

جریان وجه نقد آزاد، هموار سازی سود، اعتبار حسابر س

۱. کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود، شاهرود، ایران. r.h.1354@gmail.com

۲. استادیار گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود، شاهرود، ایران. arabyarmohsen@yahoo.com

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱. مقدمه

ایجاد ارزش و افزایش ثروت سهامداران در بلند مدت از جمله مهم ترین اهداف شرکت ها به شمار می رود و افزایش ثروت تنها در نتیجه عملکرد مطلوب حاصل خواهد شد. برای ارزیابی عملکرد واحد های تجاری تاکنون معیارهای مختلفی ارائه شده است که یکی از جدیدترین این معیارها، جریان های نقدی آزاد می باشد. این معیار اولین بار توسط جنسن^۱ در سال ۱۹۸۶ مطرح شد. از نظر وی جریان نقدی آزاد واحد تجاری، باقیمانده جریان های نقدی پس از کسر وجوه لازم برای پروژه هایی است که خالص ارزش فعلی آن ها مثبت ارزیابی می شود. این پروژه ها، طرح های سرمایه گذاری بلند مدتی هستند که ارزش فعلی جریان های نقدی ورودی مورد انتظار بیش از ارزش فعلی جریان های نقدی خروجی است. (جنسن، ۱۹۸۶: ۳۲۳-۳۲۹).

مفهوم جریان نقدی آزاد مثبت نشان می دهد که واحد تجاری پس از پرداخت هزینه ها و سرمایه گذاری ها، دارای وجوه نقد مازاد است. در مقابل برخی از شرکت ها ممکن است که با جریان نقد آزاد منفی مواجه شوند. جریان نقد آزاد منفی همیشه بد و نامطلوب نیست بلکه علل منفی شدن آن مهم است و باید مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. اگر جریان نقد آزاد منفی ناشی از سرمایه گذاری شرکت در فرصت های سودآور موجود باشد، این نوع منفی شدن مقطعی است و به دوره های کوتاه مدت سرمایه گذاری مربوط می شود، امری که در بسیاری از شرکت های نوپا طبیعی است. در صورتی که سرمایه گذاری های انجام شده بازده بالایی را در پی داشته باشد، راهبرد مزبور توان کسب نتیجه مطلوب در بلندمدت را دارد. (یودیانتی^۲، ۲۰۰۸: ۱۹۳-۲۲۸؛ مرادزاده و دیگران، ۱۳۸۸).

سایر معیارهای اندازه گیری و ارزیابی عملکرد از قبیل سود، سود هر سهم و تقسیم سود شاخص های اندازه گیری کاملی نیستند در صورتی که جریان های نقدی آزاد به دلیل ارتباطی که با تغییرات ایجاد شده در ثروت سهامداران دارد، معیار مناسب تری برای ارزیابی عملکرد شرکت می باشد. جریان های نقدی آزاد نشانه ای از توانایی شرکت در بازپرداخت بدهی ها، پرداخت سود سهام، فروش و خرید مجدد سهام، تسهیل و تسریع رشد شرکت است که همه آن ها از نظر سرمایه گذاران مهم هستند. این موارد از جمله دلایلی است که سبب می شود بسیاری از سرمایه گذاران افزایش جریان های نقدی آزاد را به عنوان مقیاسی از ارزش بدانند. (مهام و دیگران، ۱۳۸۷).

از نظر سهامداران واحد تجاری، جریان های نقد آزاد می تواند به عنوان معیاری به منظور ایجاد ارزش برای آنان تلقی شود؛ زیرا واحدهای تجاری که جریان های نقد آزاد مثبت بالایی داشته باشند، انتظار می رود که با سرمایه گذاری وجوه مذکور در طرح های سرمایه گذاری جدید بتوانند برای سهامداران خود ایجاد ارزش نمایند.

از دیدگاه اقتصادی با فرض منطقی بودن رفتار افراد، فرض بر این است که همه در وهله اول به دنبال حداکثر کردن منافع خویش هستند. مدیران نیز از این قاعده مستثنی نمی باشند. با در نظر گرفتن نظریه تضاد منافع میان مدیران و مالکان،

¹ Jensen

² Yudianti, Ninik, 2008

مدیران واحد های تجاری از انگیزه لازم برای دستکاری سود به منظور حداکثر کردن منافع خود برخوردار می باشند. عمل دستکاری در سود، روش عادی و معمولی در بین شرکت ها است که از مشکلات نمایندگی نشأت می گیرد به خصوص زمانی که جریان های نقدی آزاد بالا و فرصت های سرمایه گذاری پایین باشد. با توجه به توضیحات داده شده، هدف از این تحقیق، بررسی تاثیر هموار سازی سود بر وجه نقد آزاد با لحاظ اعتبار حسابرس در شرکتها می باشد.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

یکی از ویژگی های کیفی اطلاعات مالی، قابل اتکا بودن است. اطلاعاتی قابل اتکا است که عاری از اشتباه و تمایلات جانبدارانه با اهمیت باشد و به طور صادقانه معرف آن چیزی باشد که مدعی آن است یا به گونه ای معقول انتظار می رود بیان کند (بند ۱۲ فصل ۲ مفاهیم نظری گزارشگری مالی ایران). همواره صورتهای مالی حسابرسی شده دارای ارزش هستند؛ زیرا نتایج مربوط بودن و قابلیت اتکای محتوای صورتهای مالی را گزارش می کنند. (یگانه، ۱۳۸۴). یکی از اهداف گزارشگری مالی، ارائه ی اطلاعاتی است که برای سرمایه گذاران، اعتباردهندگان و دیگر کاربران فعلی و بالقوه در تصمیم گیریهای سرمایه گذاری و اعتباردهی و سایر تصمیمها سودمند باشد یکی از معیارهای مهمی که گروه های یاد شده برای برآورد قدرت سودآوری شرکت، پیش بینی سودهای آینده و ریسک های مربوط به آن و همچنین ارزیابی عملکرد مدیریت استفاده می کنند، سودهای جاری و گذشته شرکت است.

حسابرسی می تواند یکی از راه های جلوگیری و کاهش انحرافات در گزارشهای مالی باشد و مانع از کاهش سود می شود، زیرا سود گزارش شده در صورتهای مالی حسابرسی شده دارای محتوای اطلاعاتی و کیفیت بالا است. (حنیف^۳، ۲۰۱۰). یکی از چالشهای امروز مدیریت سود می باشد. مدیریت سود یکی از عوامل مخدوش کننده ی کیفیت گزارشگری مالی محسوب می شود و همه ی ذینفعان شرکت به آن توجه دارند؛ زیرا هر گونه مداخله که صحت سود گزارش شده را تحریف کند، بر تصمیم گیری کاربران اثر دارد. (زنگین و اوزکان^۴، ۲۰۱۰). از طرف دیگر با توجه به نظریه ی نمایندگی حسابرس نقش مهمی در کاهش عدم تقارن اطلاعات بین سهامداران و مدیران ایفا می کند. با شکل گیری رابطه ی نمایندگی، هزینه های نمایندگی ناشی از تضاد منافع بین طرفین ایجاد می شود که اثر معکوسی بر ارزش شرکت دارد، یعنی اگر بازار انتظار وقوع چنین هزینه هایی را داشته باشد، ارزش شرکت کاهش خواهد یافت. از اینرو شرکت به دنبال کنترل و کاهش چنین هزینه هایی است که سازوکارهای نظام راهبردی شرکتی می تواند به کاهش و کنترل هزینه های نمایندگی و اثرات منفی آی بر ارزش شرکت کمک نماید. (ال میر و سبوی^۵، ۲۰۰۸).

³ Hanif

⁴ Zengn, K, Y. & Ozkan, S. (2010).

⁵ El Mir & Seboui

اطلاعات ناقص در مورد کیفیت و ارزش اقتصادی شرکت منجر به تحمیل ریسک نمایندگی بیشتر به سهامدار می شود. سرمایه گذاران منطقی برای تحمل ریسک نمایندگی در خواست صرف (صرف سهام) می کنند که بطور موثر موجب افزایش هزینه حقوق صاحبان سهام شرکت می شود. (باشمن و همکاران^۶، ۲۰۰۱).

حسابرسی از ارکان اساسی فرایند پاسخگویی به استفاده کنندگان اطلاعات حسابرسی شده است زیرا، پاسخگویی مستلزم وجود اطلاعات معتبر و قابل اتکاست و قابلیت اتکا اطلاعات به دلایل زیادی نیازمند بررسی آنها توسط شخصی مستقل از تهیه کننده ی اطلاعات است. در فرایند پاسخگویی، حسابرسی از طریق تعیین اعتبار اطلاعات، ارزش افزوده ایجاد می کند. از سوی دیگر اتخاذ تصمیمات اقتصادی و تخصیص بهینه ی منابع، بدون وجود اطلاعات معتبر و قابل اتکا امکان پذیر نیست. جریان سرمایه ها زمانی به سوی فعالیت های اقتصادی برتر سرازیر می شود که تصمیم ات صاحبان سرمایه در زمینه ی سرمایه گذاری متکی به اطلاعات به موقع، مربوط و قابل اتکا باشد. در این فرایند، حسابرسی نقش حیاتی تعیین میزان اعتبار اطلاعات را ایفا می کند. (علی نیکخواه آزاد، ۱۳۷۹). در فرایند تهیه اطلاعات به موقع، مربوط و قابل اتکا یکی از عواملی که می تواند به حسابرسان مستقل کمک کند و باعث شود که فعالیت آنها از کیفیت، کارآمدی و اثر بخشی لازم برخوردار باشد، وجود واحد حسابرسی داخلی در شرکت صاحبکار و ارتباط هر چه بیشتر این واحد با حسابرسان مستقل است. حسابرسی داخلی کفایت سیستم کنترل داخلی را از لحاظ صحت، اقتصادی، اثر بخشی و کارآمد بودن استفاده از منابع، ارزیابی و گزارش می کند. حسابرسی داخلی، جایگاهی والا در سیستم کنترل داخلی دارد و مدیریت واحدهای اقتصادی را در انجام دادن مسئولیت ها و وظایف خود، از طریق تقویت کنترلها، یاری می کند. (کمالی و سلیمانی ۱۳۸۰).

استاندارد شماره ی ۶۱ سازمان حسابرسی به ارزیابی واحد حسابرسی داخلی و ارتباط بین حسابرسان مستقل و داخلی اختصاص دارد. اگر چه، نقش و وظایف حسابرسی مستقل متفاوت از حسابرسی داخلی است، اما نقاط اشتراک زیادی بین این دو مسئولیت وجود دارد. ابعاد مشترک این دو نقش، فضای قابل ملاحظه ای را برای همکاری با منافع دوطرفه بوجود می آورد. متداول ترین اقدامات مشترک هر دو گروه حسابرسان، ارزیابی سیستم کنترل داخلی و بررسی عملکرد گزارشگری مالی شرکت است. اگر چه اهداف و نقش های خاص آنها، متفاوت است، اما ماهیت آزمونهای بکارگرفته شده، بسیار مشابه است. (اج و فارلی^۷، ۱۹۹۱: ۶۹-۸۳). حسابرسان مستقل در دو زمینه ی عمومی می توانند بر کار حسابرسان داخلی اتکا کنند. اول، مشارکت حسابرسان داخلی در ارزیابی کنترل های داخلی حسابداری سیستم صاحبکار و دوم، عملکرد حسابرسان داخلی در روش های حسابرسی مهم تحت نظارت و بررسی دوباره توسط حسابرسان مستقل. اتکا به دلیل نقش حسابرسی داخلی در ارزیابی سیستم کنترل داخلی حسابداری مورد تایید همگان است، اما دیدگاه ها

⁶ Bushman R, Piotroski J and Smith. A (2001)

⁷ Edge W. R., & Farley, A. A. (1991)

ی متفاوتی در مورد زمینه دوم اتکا وجود دارد (فیلیکس و گراملینگ^۸، ۲۰۰۱: ۲۷۴-۲۵۰) برخی از شیوه های کمک حسابرسان داخلی به حسابرسان مستقل را به شرح زیر بیان می کند:

- همکاری سازمانی: این مورد شامل تهیه جداول کمکی، گردآوری اسناد و مدارک برای بررسی، اصلاح اسناد برای تسهیل امور مختلف و گسترش روش های حسابرسی مبتنی بر سیستمهای رایانه ای است.
 - کمک برای مرور و بررسی: این مورد شامل تجزیه و تحلیل حساب ها، بررسی و مستند کردن کنترل ها، بررسی دقیق تغییرات و اطلاعات مرکز عملیات و بررسی های موقت طرح ها و راه حل ها می باشد.
 - تسهیل در انجام آزمون ها: این مورد شامل مشاهده موجودی ها، تایید اعتبار مشتریان، آزمون داده های حقوق و دستمزد، تجزیه و تحلیل حساب های مشکوک الوصول، آزمون رعایت مقررات و قوانین و کنترل کارمندان و آزمونهای تراز حساب ها است.
 - کمک در تهیه و ارائه ی یادداشت های همراه صورت های مالی: این مورد معمولاً شامل بهره گیری از محتوی نامه ی مدیریت و هماهنگی دیدگاه های مدیریت با حسابرسان مستقل در مورد کنترل ها و عملیات است.
 - کمک های عمومی: شامل بازرسی محل ها، بکارگیری حسابرسی های سیستم و حمایت از سیستم های موجود است.
- برون معتقد است، رابطه ی حرفه ای بین حسابرسان مستقل و حسابرسان داخلی در امور خط مشی و روشهای اتکای حسابرسان مستقل به عملکرد حسابرسان داخلی به طور قاطع مشخص نیست. شاید دلیل این امر، فقدان تحقیقات علمی و عملی در این زمینه باشد. (برون^۹، ۱۹۸۳: ۴۴۴-۴۵۵)
- آنچه مسلم است این است که اتکاء حسابرسان مستقل بر عملکرد حسابرسی داخلی در فرایند حسابرسی مالی باعث استفاده بهینه سازمانی (در سطح خرد) و منابع اجتماعی (در سطح کلان) خواهد شد.
- ریچارد سون بر مرتبط کردن حسابرسی داخلی و حسابرسی مستقل تأکید دارد. وی جهت دستیابی به این ارتباط هشت مورد به شرح زیر شناسایی می کند که همکاری در آنان باعث ارتباط نزدیک بین این دو گروه حسابرسان خواهد شد:
- ارتباط مؤثر در رابطه با برنامه ریزی کلی حسابرسی، زمان بندی حسابرسی و همکاری در حل
 - بررسی سیستم کنترل های داخلی
 - بررسی گزارش های میان دور های
 - تهیه برنامه جمع آوری شواهد برای حسابرسان داخلی
 - برنامه ریزی برای حسابرسی میان دوره ای توسط حسابرسان مستقل
 - برنامه ریزی برای حسابرسی پایان سال توسط حسابرسان مستقل

⁸ Felix, W., Gramling, A. A., & Maletta, M. J. (2001)

⁹ Brown, P.R. (1983).

• **حسابرسی بخشهای مختلف شرکت مورد حسابرسی**

سازمان می باشد. این استاندارد مجوزی برای حسابرسان مستقل جهت اتکاء به عملکرد حسابرسی داخلی محسوب می شود این بدین معنی است که در موارد مقتضی و با صلاحدید، حسابرس مستقل می تواند نتایج آزمون های حسابرسی داخلی را جایگزین آزمون های خود نماید. که موجب کاهش در زمان و هزینه حسابرسی خواهد بود.

فیوشنگ و همکاران^{۱۰} (۲۰۱۵) در تحقیقی ارتباط کیفیت گزارشات مالی با جریان وجه نقد آزاد و کارایی سرمایه گذاری را بررسی نمودند. محققان ۳۷۲۶ شرکت را به عنوان نمونه در شرکت های پذیرفته شده در بورس چین انتخاب نمودند و در دوره ی ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ را بررسی نمودند. نتایج نشان داد کیفیت گزارشات مالی ارتباط منفی و معناداری با کارایی سرمایه گذاری دارد. همچنین، ارتباط منفی و قوی تری بین کیفیت گزارشات مالی که براساس کیفیت ارقام تعهدی سنجیده می شود با جریان وجه نقد مازاد وجود دارد.

آدینه زاده (۲۰۱۳) به بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و جریان نقد آزاد در شرکت های مالزیایی پرداخت. نتایج حاصل از حاکی از تاثیر و اهمیت حاکمیت شرکتی و مولفه های آن و کمیته حسابرسان بر جریان نقد آزاد است.

کوبین و همکاران (۲۰۱۲) در مطالعه ای با عنوان «هزینه نمایندگی مرتبط با جریان وجوه نقد آزاد و اثر ناشی از حقوق صاحبان سهام روی هزینه سرمایه» به مطالعه اثر میزان حمایت قانونی از سهامداران بر کاهش هزینه حقوق صاحبان سهام و بررسی اثر مشکل نمایندگی مرتبط با جریان وجوه نقد آزاد را بر این رابطه پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که شرکت هایی که حمایت قانونی بیشتری از سهامداران دارند، بعد از کنترل کردن عوامل ریسک، تغییر قیمت، پیش بینی تحلیل گران و تاثیر صنعت، به طور قابل توجهی هزینه حقوق صاحبان سهام پایین تری، نسبت به شرکت های، با حمایت کمتر دارند. علاوه بر این تجزیه و تحلیل نشان می دهد که اثر حمایت قانونی از سهامداران روی کاهش هزینه حقوق صاحبان سهام برای شرکت هایی با مشکل نمایندگی شدید، به طور قابل ملاحظه ای بیشتر است.

خی و همکاران (۲۰۱۲) به بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و جریان نقد آزاد پرداختند. نتایج نشان می دهد که بین حاکمیت شرکتی و جریان نقد آزاد رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بین تمرکز مالکیت، سهامداران نهادی، ترکیب اعضای هیئت مدیره و جریان نقد آزاد رابطه معناداری وجود دارد.

موسیلی و همکاران^{۱۱} (۲۰۱۲) نشان دادند ریسک اطلاعات بالاتر که به علت کیفیت پایین تر ارقام تعهدی و یا کیفیت پایین تر افشا است، منجر به بازده سهام بالاتر می شود. آنها همچنین با بررسی رابطه بین کیفیت ارقام تعهدی و کیفیت افشا نشان دادند که ارتباط مثبتی بین کیفیت ارقام تعهدی و کیفیت افشا وجود دارد و این دو عامل تغییرات در بازده اضافی مجموعه مشابهی از پورتفوی را نشان می دهند؛ بنابراین حاوی اطلاعات مشابه و جایگزین یکدیگر تلقی می

¹⁰ Fusheng Wang, Zhibiao Zhu, John Hoffmir

¹¹ Mouselli, S., Aziz, J., & Hussainey, K. (2012).

شوند. علاوه بر این، نتایج تحقیقات متعددی در بازارهای پیشرفته اوراق بهادار حاکی از این موضوع است که کیفیت اقلام تعهدی و کیفیت افشا می تواند عوامل مؤثری در توضیح بازده سهام باشند.

۳. فرضیه های پژوهش

- ۱- بین هموار سازی سود با وجه نقد آزاد شرکتها ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.
- ۲- اعتبار حسابرس رابطه ی بین هموار سازی سود با وجه نقد آزاد شرکت ها را تعدیل می کند.

۴. روش پژوهش

این تحقیق از حیث هدف از جمله تحقیقات کاربردی است. هنگامی که با هدف رسیدن به نتایج برای حل مسائل موجود در جامعه (حال چه در زمینهای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و ...) اقدام به انجام تحقیق می پردازیم، آن یک تحقیق کاربردی است. با توجه به اینکه این تحقیق از حیث هدف از نوع کاربردی بوده، از جنبه روش گردآوری داده ها از نوع همبستگی است.

۵. جامعه و نمونه آماری و دوره زمانی پژوهش

نمونه گیری یا نمونه برداری، فرآیند انتخاب تعداد کافی از میان اعضای جامعه آماری است (همان منبع قبلی، مقدسی نیکجه، ۶۲)؛ به عبارت دیگر، تعداد محدودی از آحاد جامعه آماری که بیان کننده ویژگی های اصلی جامعه باشد را نمونه گویند (آذر و مومنی، ۱۳۸۳، ص ۶). روش انتخاب نمونه آماری روش غربالگری (هدفمند) می باشد. در تحقیق حاضر، برای تعیین نمونه ی آماری، از رابطه ی خاصی جهت برآورد حجم نمونه و نمونه گیری استفاده نشده است بلکه، از روش حذفی سیستماتیک استفاده گردیده است. به عبارت دیگر، به منظور حذف و یا تعدیل اثر پدیده های غیر قابل کنترل و همچنین به لحاظ بررسی دقیق تر اطلاعات شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تمام شرکت ها در ۲۸ صنعت طبقه بندی شده و به خاطر تصادفی نبودن و قابلیت اتکای بیشتر نمونه های انتخابی، با توجه به قلمرو زمانی این تحقیق (سالهای ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۶) شرایط انتخاب نمونه به شرح زیر می باشد:

۱. پایان سال مالی آنها ۲۹ اسفند ماه باشد،
۲. از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶، در بورس حضور داشته باشند،
۳. شرکت بین سال های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶، تغییر سال مالی نداشته باشد،
۴. شرکت نباید در گروه واسطه گری مالی باشد (بانک ها، نهاد ها، سرمایه گذاری ها و ...) اطلاعات مورد نیاز شرکت، در دسترس باشد
۵. شرکت ها از تسهیلات استفاده کرده باشند.

۶. روش تجزیه و تحلیل داده ها

روش پژوهش، از نوع پژوهش همبستگی است. تحلیل نتایج به کمک مدل تحقیق صورت می پذیرد. منتها از روشهای امار توصیفی همچون میانه و میانگین و واریانس استفاده خواهد شد. روشهای از مون پیش فرضهای رگرسیون مثل دوربین

واتسون نیز استفاده خواهد شد علاوه بر این برای آزمون فرضیات از مدل رگرسیون چند متغیره به روش داده های ترکیبی و از نرم افزار EViews6 استفاده خواهد شد. همچنین از آزمون دیکی فولر تعمیم یافته به منظور آزمون مانایی متغیرها استفاده می گردد. همچنین برای تشخیص روش تخمین مناسب در طول جریان تحقیق می توانیم از آزمون چاو، آزمون بروش-پاگان و آزمون هاسمن استفاده نماییم.

۷. مدل و متغیرهای پژوهش

متغیرهای وابسته

هموار سازی سود

دهارن^{۱۲} (۲۰۰۳) ارقام تعهدی را تفاوت بین سود ناشی از فعالیتهای متداول و جریان وجه نقد ناشی از عملیات شرکت تعریف می کند که از قوانین و ثبت های حسابداری برای شناسایی درآمدها و هزینه ها ناشی می شود. جونز^{۱۳} (۱۹۹۱): ۱۹۳-۲۲۸) تفاوت سود و وجوه نقد حاصل از عملیات را به عنوان ارقام تعهدی تعریف میکند و آنرا به دو قسمت ارقام تعهدی اختیاری و ارقام تعهدی غیراختیاری تقسیم میکند، که در برخی از پژوهشهای مرتبط با ارقام تعهدی مانند براون^{۱۴} (۱۹۹۸: ۱۷۱-۱۷۳)، دیچو^{۱۵} (۱۹۸۴)، راگرس و استاکن^{۱۶} (۲۰۰۵: ۱۲۳۳-۱۲۶۰) و ... از این تقسیم بندی استفاده نمودند. ارقام تعهدی اختیاری، ارقامی هستند که به رویدادهای درون شرکت مرتبط بوده و به عوامل بیرون از آن ارتباطی ندارد. (جونز^{۱۷}، ۱۹۹۱). هیلی^{۱۸} (۱۹۸۵: ۸۵-۱۰۷) نیز، ارقام تعهدی اختیاری را تعدیلات جریان وجه نقد انتخاب شده به وسیله مدیریت در جهت تأثیر گذاشتن بر روی سودهای گزارش شده می داند. فرانسیس و همکاران^{۱۹} (۲۰۰۴: ۱۰۱۰-۹۶۷) ارقام تعهدی اختیاری را ارقامی میدانند که در نتیجه انتخاب روشهای حسابداری، تخصیص های اختیاری، تصمیم های مدیریتی و قضاوت ها و برآوردها ایجاد می شود. به عبارت دیگر، این ارقام از هر شرکت به شرکت دیگر می تواند متفاوت باشد چون تحت تأثیر رویه و خط مشی های انتخابی شرکت قرار دارد و هر چقدر مدیر یک شرکت آزادی عمل بیشتری برای به وجود آوردن آنها داشته باشد، احتمال بیشتری دارد که از این ارقام برای تأثیرگذاری روی سود استفاده کند که این عمل به پدیده مدیریت سود معروف است.

• نحوه ی محاسبه ی کیفیت ارقام تعهدی (مدل جونز)

کل ارقام تعهدی جاری برای شرکت ادر سال t بصورت زیر، محاسبه می شود:

$$TCA_{i,t} = (\Delta CA_{i,t} - \Delta Cash_{i,t}) - (\Delta CL_{i,t} - \Delta STDebt_{i,t}) \quad (۱)$$

¹² Dharan, Bala G. (2003).

¹³ Jones, Jennifer (1991).

¹⁴ Brown, Lawrence D. (1988).

¹⁵ Dechow, Patricia Mary (1994).

¹⁶ Rogers, Jonathan L. and Phillip C. Stocken (2005).

¹⁷ Jones, Jennifer (1991).

¹⁸ Healy, Paul M. (1985).

¹⁹ Francis, Jennifer; Lafond, Ryan; Olsson, Per M. and Schipper, Katherine (2004).

ما ابتدا از معادله زیر و با استفاده از روش OLS برای تمام شرکت های نمونه، اقلام تعهدی اختیاری را در یک دوره زمانی مشخص، محاسبه می کنیم.

معادله ۱:

$$\frac{TCA_{i,t}}{TA_{i,t-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{TA_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right) + \varepsilon_{i,t}$$

با استفاده از برآوردهای α_1 و α_2 (سال و صنعت)، ما برای هر نمونه از شرکت ها، بخش غیر اختیاری اقلام تعهدی جاری کل را بصورت زیر محاسبه می نماییم:

رابطه ی (۲):

$$NDAC_{i,t} = \hat{\alpha}_1 \left(\frac{1}{TA_{i,t-1}} \right) + \hat{\alpha}_2 \left(\frac{\Delta REV - \Delta AR_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right)$$

TAit: جمع دارایی های شرکت i در سال t-1

ARitΔ: ما بالتفاوت حساب های دریافتی شرکت i در سال t

ما اقلام تعهدی اختیاری مطلق (DAS) را بعنوان بخش دیگری از کل اقلام تعهدی جاری، تعریف می کنیم.

رابطه (۳):

$$|DAC_{i,t}| = \left| \frac{TCA_{i,t}}{TA_{i,t-1}} - NDAC_{i,t} \right|$$

کیفیت اقلام تعهدی توسط اقلام تعهدی اختیاری مطلق، نشان داده میشود (DAS). با ثابت بودن سایر عوامل، هرچقدر

مقدار عددی DAS بیشتر باشد، کیفیت اقلام تعهدی، کمتر است

متغیر مستقل

وجه نقد آزاد

محاسبه جریان های نقد آزاد بر اساس مدل جنسن بسیار مشکل می باشد زیرا که نمی توان به صورت سریع تمام پروژه های با ارزش فعلی خالص مثبت مورد انتظار واحد تجاری را شناسایی نمود. علاوه بر این معمولاً اطلاعات در خصوص تعیین نرخ هزینه سرمایه قابل اتکا در دسترس نیست. از این رو سعی شده است تا از مدل های دیگری که به نوعی مدل های جایگزین مدل جنسن هستند، برای محاسبه جریان های نقد آزاد واحد تجاری استفاده گردد. در این تحقیق از مدل لن و پلسن^{۲۰} (۱۹۸۹) برای اندازه گیری جریانهای نقدی آزاد واحد تجاری استفاده می شود.

بر اساس مدل مذکور، جریان های نقدی آزاد از طریق فرمول زیر محاسبه می گردد:

$$FCF_{it} = (INC_{it} - TAX_{it} - INTEP_{it} - PSDIV_{it} - CSDIV_{it}) / A_{i,t-1}$$

²⁰ Lehn and Poulsen

که در آن:

FCF_{it} : جریان های نقدی آزاد شرکت t در سال

INC_{it} : سود عملیاتی قبل از استهلاک شرکت t در سال

TAX_{it} : کل مالیات پرداختی شرکت t در سال

$INTEP_{it}$: هزینه بهره پرداختی شرکت t در سال

$PSDIV_{it}$: سود سهامداران ممتاز پرداختی شرکت t در سال

$CSDIV_{it}$: سود سهامداران عادی پرداختی شرکت t در سال

$A_{i,t-1}$: کل ارزش دفتری دارایی های شرکت $t-1$ سال

متغیر تعدیل کننده

اعتبار حسابرس BIG

اعتبار حسابرس می تواند به اندازه ای مهم باشد که بازار سرمایه و فعالان آن ممکن است کیفیت حسابرسی را بر اساس شهرت او و نه توانایی اش برای کشف و گزارش اشتباهات با اهمیت صورت های مالی ارزیابی نمایند. (هوگان، ۱۹۹۷). واتز و زیمرمن^{۲۱} (۱۹۸۶) استدلال می کند که شهرت و اعتبار، انگیزه ای برای مستقل ماندن حسابرسان است. کسب اعتبار از طریق گزارشگری موارد نقض، پر هزینه است، اما پس از تحقق، تقاضا برای خدمات حسابرسی و حق الزحمه آنان افزایش یافته و اعتبار حسابرس بعنوان ضمانت استقلال وی تلقی می شود.

بن ستون^{۲۲} (۱۹۷۵) اعتقاد دارد که اهمیت کسب شهرت، انگیزه ای قوی برای حفظ استقلال توسط حسابرسان است. هر گونه مصالحه بر سر استقلال حسابرسان منجر به از دست رفتن محبوبیت و در نتیجه تضعیف بازار خدمات حسابرسی می شود. با عنایت به توضیحات فوق، در صورتی حسابرس شرکت سازمان حسابرسی باشد عدد ۱ و در غیر اینصورت عدد صفر اختصاص می یابد. (مجتهدزاده و آقایی، ۱۳۸۳: ۳۸-۷۶).

متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت

برای اندازه گیری این متغیر لگاریتم کل دارایی ها را به عنوان مبنا قرار می دهیم. (فرانسیز و لنوکس^{۲۳}، ۲۰۰۸؛ کنچل و همکاران^{۲۴}، ۲۰۰۸).

نسبت اهرمی

این نسبت از تقسیم بدهی ها به کل دارایی ها بدست می آید. (بالسام و همکاران^{۲۵}، ۲۰۰۳)

²¹Wattes and Zimmerman

²²Beneston

²³Francis and Lennox (2008)

²⁴Knechel, Niemi, & Sundgren (2008)

²⁵Balsam, Krishnan, & Young (2003)

مدل تحقیق

$$DAC_{it} = \beta_0 + \beta_1 FCF_{it} + \beta_3 FCF_{it} \times BIG_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

DAC هموار سازی سود

FCF جریان وجه نقد آزاد

BIG شهرت حسابرسی

SIZE اندازه

LEV اهرم مالی

$$FCF_{it} = \beta_0 + \beta_1 DAC_{it} + \beta_2 DAC_{it} \times IP_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$FCF_{it} = \beta_0 + \beta_1 DAC_{it} + \beta_2 DAC_{it} \times BIG_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

DAC اقلام تعهدی

FCF جریان وجه نقد مازاد

IP مالکیت نهادی

BIG شهرت حسابرسی

SIZE اندازه

۸. تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش

آزمون فرضیه اول

۱. هدف این فرضیه بررسی این موضوع است که آیا بین هموار سازی سود با وجه نقد آزاد شرکتها ارتباط

معناداری وجود دارد یا خیر. برای بررسی این فرضیه مدل زیر مورد بررسی و آزمون قرار می گیرد:

$$FCF_{it} = \beta_0 + \beta_1 DAC_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

نتایج برآورد مدل مذکور به روش رگرسیون لجستیک در جدول یک ارائه شده است.

جدول یک

متغیر	ضریب	آماره Z	معناداری
عرض از مبدا	-۲/۷۲	-۱/۵۹	۰/۱۱۳
هموار سازی سود	-۱/۱۴	-۳/۸۴	۰/۰۰۲
اهرم مالی	۳/۵۸	۶/۲۲	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	-۰/۰۵۹	-۰/۹۹۱	۰/۳۲۲
آماره LR (معناداری)	۱۱۰/۰۹ (۰/۰۰۰)		
ضریب تعیین مک فادن	۰/۱۱۵		

آماره LR

برای پذیرش برقراری فرض معناداری کل مدل یا به عبارت دیگر وجود رابطه خطی معنادار میان متغیرهای مستقل و وابسته از آزمون LR استفاده می شود. فرض صفر این آزمون عدم وجود رابطه خطی میان متغیرهای مستقل و وابسته را نشان می دهد. نتایج جدول با سطح معناداری صفر (زیر ۵ درصد) بیانگر رد فرض صفر با اطمینان ۹۵ درصد است؛ به عبارت دیگر به طور کلی رابطه خطی معنادار بین متغیرهای مستقل و وابسته وجود دارد و مدل از اعتبار لازم برای تحلیل نتایج برخوردار است.

ضریب تعیین مک فادن

میزان ضریب تعیین بیانگر درصدی از تغییرات متغیر وابسته است که توسط متغیرهای مستقل مدل توضیح داده شده است. البته این عدد در رگرسیون های لجستیک قابلیت تفسیری مشابه با رگرسیون های حداقل مربعات معمولی ندارد ولی به جهت کامل بودن ارائه شده است. در این مدل ضریب تعیین مک فادن برابر ۰/۱۱۵ می باشد.

تحلیل نتیجه فرضیه اول

همانطور که بیان گردید هدف این فرضیه بررسی این موضوع است که آیا بین هموار سازی سود با وجه نقد مازاد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معناداری وجود دارد یا خیر. برآورد مدل نشان می دهد که ضریب و سطح خطای متغیر هموار سازی سود (-۱/۱۴) و (۰/۰۲) بوده که نشان دهنده وجود ارتباط منفی و معنادار این متغیر با وجه نقد مازاد شرکت ها می باشد. بنابراین شواهدی مبنی بر رد این فرضیه یافت نشده و این فرضیه مورد تایید قرار می گیرد.

آزمون فرضیه دوم

هدف این فرضیه بررسی این موضوع است که آیا اعتبار حسابرس رابطه ی بین هموار سازی سود با وجه نقد آزاد شرکت ها را تعدیل می کند یا خیر. برای بررسی این فرضیه مدل زیر مورد بررسی و آزمون قرار می گیرد:

$$FCF_{ir} = \beta_0 + \beta_1 DAC_{it} + \beta_2 DAC_{it} \times BIG_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

نتایج برآورد مدل مذکور به روش رگرسیون لجستیک در جدول دو ارائه شده است.

جدول دو

متغیر	ضریب	آماره Z	معناداری
عرض از مبدا	-۳/۰۸۷	-۱/۷۹	۰/۰۷۲
هموار سازی سود	-۰/۷۲۸	-۰/۴۹۷	۰/۶۱۹
اعتبار حسابر س	-۰/۲۱۵	-۰/۸۱۶	۰/۴۱۴
هموار سازی سود *	-۰/۰۱۲	-۰/۲۸۲	۰/۷۷۸
اعتبار حسابر س			
اهرم مالی	۳/۵۹	۶/۲۶	۰/۰۰۰
اندازه شر کت	-۰/۰۵۴	-۰/۸۹۶	۰/۳۷
آماره LR (معناداری)		۱۰۷/۵۸ (۰/۰۰۰)	
ضریب تعیین مک فادن		۰/۱۰۳	

آماره LR

برای پذیرش برقراری فرض معناداری کل مدل یا به عبارت دیگر وجود رابطه خطی معنادار میان متغیرهای مستقل و وابسته از آزمون LR استفاده می شود. فرض صفر این آزمون عدم وجود رابطه خطی میان متغیرهای مستقل و وابسته را نشان می دهد. نتایج جدول با سطح معناداری صفر (زیر ۵ درصد) بیانگر رد فرض صفر با اطمینان ۹۵ درصد است؛ به عبارت دیگر به طور کلی رابطه خطی معنادار بین متغیرهای مستقل و وابسته وجود دارد و مدل از اعتبار لازم برای تحلیل نتایج برخوردار است.

ضریب تعیین مک فادن

میزان ضریب تعیین بیانگر درصدی از تغییرات متغیر وابسته است که توسط متغیرهای مستقل مدل توضیح داده شده است. البته این عدد در رگرسیون های لوجستیک قابلیت تفسیری مشابه با رگرسیون های حداقل مربعات معمولی ندارد ولی به جهت کامل بودن ارائه شده است. در این مدل ضریب تعیین مک فادن برابر ۰/۱۲۸ می باشد.

تحلیل نتیجه فرضیه دوم

همانطور که بیان گردید هدف این فرضیه بررسی این موضوع است که آیا اعتبار حسابر س رابطه ی بین هموار سازی سود با وجه نقد مازاد شر کت ها را تعدیل می کند یا خیر. برآورد مدل نشان می دهد که ضریب و سطح خطای متغیر هموار ساز سود (-۰/۷۲۸) و (۰/۶۱۹) بوده که نشان دهنده وجود عدم ارتباط معنادار این متغیر با وجه نقد مازاد می باشد همچنین، ضریب و سطح خطای متغیر هموار سازی سود * اعتبار حسابر س (-۰/۰۱۲) و (۰/۷۷۸) بوده که نشان دهنده وجود عدم ارتباط معنادار این متغیر با وجه نقد مازاد می باشد. بنابراین شواهدی مبنی بر تایید این فرضیه یافت نشده و این فرضیه مورد تایید قرار نمی گیرد.

۹. نتیجه گیری

یکی از وظایف اساسی مدیران مالی شرکتها، مدیریت سرمایه در گردش یا به طور ویژه مدیریت وجه نقد است. شرکتها استراتژیهای مدیریت وجه نقد خود را بر محور دو هدف تعیین می کنند: تهیه و تأمین وجه نقد برای پرداخت های شرکت و به حداقل رساندن وجوهی که در شرکت به صورت راكد باقی می ماند. هدف دوم بازتاب این طرز تفکر است که اگر اقلامی از دارایی بدرستی مصرف نشود، هیچ نوع بازدهی برای شرکت نخواهد داشت. متأسفانه، این دو هدف ممکن است با یکدیگر در تناقض باشد. کیفیت اقلام تعهدی به عنوان جایگزینی برای کیفیت اطلاعات حسابداری در نظر گرفته می شود؛ چرا که اطلاعاتی را در مورد جریان نقدی مورد انتظار برای آگاهی سرمایه گذاران فراهم می کند و می تواند معیاری برای مدیریت بهینه وجه نقد باشد. (گاریسا و همکاران^{۲۶}، ۲۰۰۹). گسترش روز افزون واحدهای اقتصادی، توسعه فناوری ارتباطات و وجود تضاد منافع، نیازهای نظارتی را به وجود می آورد. مسئله جهانی شدن اقتصاد و انقلاب اطلاعات، کنترل را حتی از دست دولت ها خارج کرده است. این شرایط موجب شده حرفه حسابرسی به تدریج تلاش کند تا از قافله عقب نماند و همگام با تغییرات فناوری در راستای نیازهای جامعه حرکت کند. در این محیط، استفاده کنندگان برای تصمیم گیری به اطلاعات مختلفی از جمله اطلاعات مالی درباره بنگاه های اقتصادی نیاز دارند. صورت های مالی به عنوان مهمترین مجموعه اطلاعات مالی محسوب می شود؛ اما مسئله مهم تردید در مورد قابلیت اتکای اطلاعات مزبور است که از تضاد منافع سرچشمه می گیرد. یکی از این تضادها در بحث سرمایه گذاران نهادی است. باتوجه به اینکه سهامداران بازیگران اصلی بازارهای مالی هستند، از آنجا که نفوذ آنها در حاکمیت شرکتی در پی سیاستهای خصوصی سازی پذیرفته شده بوسیله کشورهای مختلف افزایش یافته است می توان دریافت که سرمایه گذاران نهادی در بسیاری از سامانه های مدیریتی اهمیت زیادی دارند. (نجار و تیلر^{۲۷}، ۲۰۰۸: ۹۱۹-۹۳۳). سهامداران نهادی به عنوان گروهی از سرمایه گذاران به واسطه دسترسی به منابع عظیم مالی، نقش مهمی در توسعه اقتصادی بازار سرمایه ایفا می کنند. امروزه نقش سهامداران نهادی به عنوان واسطه انتقال وجوه و پس اندازها به بازار سرمایه و مدیریت منابع در بازارهای مالی سایر کشورها روز به روز اهمیت بیشتری پیدا کرده است. مطابق با تعریف بوش^{۲۸} (۱۹۹۸: ۳۰۵-۳۳۴) سرمایه گذاران نهادی، سرمایه گذاران بزرگ مانند بانک ها، شرکت های بیمه، شرکت های سرمایه گذاری و ... هستند. اغلب این گونه تصویری شود که حضور سرمایه گذاران نهادی ممکن است به تغییر رفتار شرکت ها بی انجامد. این امر از فعالیت های نظارتی که این سرمایه گذاران انجام می دهند، نشأت می گیرد. (ولوری و جنکینز^{۲۹}، ۲۰۰۶: ۱۰۴۳-۱۰۵۱). این سرمایه گذاران از طریق نمایندگان خود در هیأت مدیره تصمیماتی می گیرند که فعالیت های ارزش آفرین شرکت را تحت تأثیر قرار می دهد، با در نظر گرفتن تئوری نمایندگی، انتظار می رود که مالکیت نهادی سهام با

²⁶ García-Teruel, J.P., Martínez-Solano, P., and Sánchez-Ballesta, J.P. (2009).

²⁷ Najjar, B. and Taylor P. (2008).

²⁸ Bushee B. J. (1998).

²⁹ Velury, U., and Jenkins, D. S. (2006).

عملکرد شرکت ها در ارتباط باشد. (مراد زاده و همکاران، ۱۳۸۷: ۸۵-۹۸). براساس توضیحات داده شده، خلاصه ی نتایج به ترتیب زیر است:

۱. فرضیه اول) بین هموار سازی سود با وجه نقد آزاد شرکتها ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

براساس تحلیل های آماری باید گفت، بررسی آماره LR سطح معناداری صفر (زیر ۵ درصد) بیانگر رد فرض صفر با اطمینان ۹۵ درصد است؛ به عبارت دیگر به طور کلی رابطه خطی معنادار بین متغیرهای مستقل و وابسته وجود دارد و مدل از اعتبار لازم برای تحلیل نتایج برخوردار است. همچنین ضریب تعیین مک فادن، در این مدل ضریب تعیین مک فادن برابر ۰/۱۱۵ می باشد. برآورد مدل نشان می دهد که ضریب و سطح خطای متغیر هموار سازی سود (۱/۱۴-) و (۰/۰۲) بوده که نشان دهنده وجود ارتباط منفی و معنادار این متغیر با وجه نقد مازاد شرکت ها می باشد. بنابراین شواهدی مبنی بر رد این فرضیه یافت نشده و این فرضیه مورد تایید قرار می گیرد.

هموار سازی سود، عوامل تعدیل در جریان های نقد ناشی از عملیات واحد تجاری است. اگرچه سود حسابداری نسبت به جریان های نقد، معیار مناسب تری جهت ارزیابی رویدادهای اقتصادی شرکت محسوب می شود، اما جزء تعهدی سود در معرض دستکاری مدیران، اشتباه در برآورد و تخصیص جریان های نقد به سایر دوره ها قرار دارد. از این رو کیفیت سود به عنوان هموار سازی سود تعبیر می شود. (دیچو و همکاران^{۳۰}، ۲۰۱۰: ۳۴۴) هموار سازی سود تعهدی به این دلیل ایجاد می شوند که زمان تحقق و وقوع درآمد و هزینه های شرکت اغلب با زمان دریافت و پرداخت نقدی متفاوت است. اقلام تعهدی تفاوت بین سود حسابداری و جریان نقدی عملیاتی را نشان می دهد. با افزایش اقلام تعهدی، سود بر جریان نقدی فزونی می یابد. بخشی از این تفاوت، ناشی از اعمال نظر مدیریت در به کارگیری رویه های حسابداری است که چه موقع و چه مقدار درآمد و هزینه شناسایی شود. (اسلون^{۳۱}، ۱۹۹۶: ۲۸۹-۳۱۵). هنگامیکه در شرکتی بخشی از اقلام تعهدی جاری، در بخش عملیاتی صورت جریان و وجه نقد منعکس نشود، کیفیت اقلام تعهدی کاهش یافته و در نتیجه ریسک اطلاعات افزایش و ارزش شرکت کاهش می یابد که این موضوع ثروت سهامداران را تحت تاثیر قرار می دهد. عوامل بسیاری در کاهش سودمندی اقلام تعهدی اثر دارند. یکی از این عوامل، خطای برآورد اقلام تعهدی است. (فرانسیس و همکاران^{۳۲}، ۲۰۰۵: ۲۵۹-۳۲۷).

در تحلیل این فرضیه باید بیان نمود، با افزایش هموار سازی سود که تفاوت بین سود ناشی از فعالیت های متداول و جریان نقد ناشی از عملیات شرکت ها می باشد، جریان وجه نقد مازاد شرکت ها کاهش می یابد. این به معنای آنست که بدلیل تفاوت بین سود ناشی از فعالیت ها با جریان های نقدی ناشی از عملیات، میزان جریان نقد آزاد شرکت پس از

³⁰ Dechow, P. M., Ge, W., & Schrand, C. (2010).

³¹ Sloan, R. (1996)

³² Francis, J., P. Laford, P. Olsson, K. Schipper, (2005).

کسر مالیات ها بدون احتساب سایر هزینه ها کاهش می یابد و در این صورت مشکلات هزینه های نمایندگی کاهش می یابد چرا که شرکت ها وجه نقد مازادی را برای دستکاری ندارند که تضاد یا هزینه های نمایندگی را افزایش دهد و حساسیت ها را بالا ببرد. از طرف دیگر، تفاوت بین سود ناشی از فعالیت های شرکت ها و جریان نقدی عملیاتی شرکت ها که بیان کننده ی فعالیت های عملیاتی و روتین شرکت ها می باشد، جریان نقدی مازاد که شرکت ها را می تواند در امر سرمایه گذاری کمک کند، کاهش می دهد، این کاهش وجه نقد مازاد منجر به کاهش دستکاری در سود از جانب شرکت ها می شود. عبارت دیگر این نتیجه تاکید بر تئوری عدم تقارن اطلاعاتی در چارچوب رابطه نمایندگی در توجیه وجه نقد مازاد شرکت ها می باشد؛ یعنی شرکت ها می بایست به هموار سازی سود به عنوان عاملی موثر در میزان موجودی نقد مازاد توجه داشته باشند. چرا که از این طریق قادر خواهند بود وجه نقد مازاد را کد و بدون بازده را تا حد امکان بکاهند. نتیجه ی این تحقیق با تحقیق **گارسیا و دیگران^{۳۳} (۲۰۰۸)** و **فخاری و تقوی (۱۳۸۸)** و **حاجیها و نوری (۱۳۹۲)** که نتیجه ی این تحقیق را تایید می نماید، مطابقت دارد.

فرضیه دوم) اعتبار حسابرسی رابطه ی بین هموار سازی سود با وجه نقد مازاد شرکت های را تعدیل می کند.

براساس تحلیل های آماری باید گفت، آماره LR نشان داد، سطح معناداری صفر (زیر ۵ درصد) بیانگر رد فرض صفر با اطمینان ۹۵ درصد است؛ به عبارت دیگر به طور کلی رابطه خطی معنادار بین متغیرهای مستقل و وابسته وجود دارد و مدل از اعتبار لازم برای تحلیل نتایج برخوردار است. ضریب تعیین مک فادن برابر ۰/۱۲۸ می باشد. همچنین ضریب و سطح خطای متغیر هموار سازی سود (۰/۷۲۸-) و (۰/۶۱۹) بوده که نشان دهنده وجود عدم ارتباط معنادار این متغیر با وجه نقد مازاد می باشد همچنین، ضریب و سطح خطای متغیر هموار سازی سود * اعتبار حسابرسی (۰/۰۱۲-) و (۰/۷۷۸) بوده که نشان دهنده وجود عدم ارتباط معنادار این متغیر با وجه نقد مازاد می باشد. بنابراین شواهدی مبنی بر تایید این فرضیه یافت نشده و این فرضیه مورد تایید قرار نمی گیرد.

در تحلیل این فرضیه باید بیان نمود، اعتبار حسابرسی نتوانست در تقویت ارتباط هموار سازی سود با جریان وجه نقد مازاد نقش موثری ایفا نماید، چرا که درصد خطای آن با توجه به سطح معنی داری ۹۵ درصد بالای ۵ درصد می باشد. می توان گفت، علت این عدم ارتباط یا تاثیر گذاری می تواند ناشی از علل و عوامل مختلفی همچون معیار دقیقی برای سنجش شهرت حسابرسی دانست. نتیجه ی این تحقیق، با تحقیق، **کویاب و جاربویی^{۳۴} (۲۰۱۴)** که نتیجه ی این فرضیه را تایید می نماید، مطابقت دارد.

³³ Garcia-Teruel, P. J., P. Martinez-Solano, J. P. Sánchez-Ballesta, (2008).

³⁴ Amel Kouaib, Anis Jarboui

۱۰- پیشنهادهای کاربردی

۱. براساس نتیجه ی فرضیه ی اول تحقیق که تاکید ی بر تئوری عدم تقارن اطلاعاتی در چارچوب رابطه نمایندگی در توجیه عوامل موثر در نگهداری وجه نقد توسط شرکت های ایرانی است. با توجه به اینکه کیفیت اقلام تعهدی، به عنوان عاملی موثر در میزان موجودی نقد، مهم و مربوط می باشد، پیشنهاد می شود که مدیران شرکت ها در باب مدیریت نقدینگی باید ملاحظات مربوط به کیفیت سود و گزارشگری مالی را، از بابت نقشی که در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی دارد، مد نظر قرار دهند تا قادر باشند از میزان نگهداشت وجه نقد راکد و بدون بازده تا حد امکان بکاهند. از سویی سرمایه گذاران و بستانکاران نیز می توانند این عنصر را به عنوان عاملی مهم در فرایند تصمیم گیری خود وارد نمایند تا بهتر بتوانند نرخ های مورد انتظار و شرایط قرار دادها را تعیین نمایند، خصوصا زمانی که بازار سرمایه قوام یافته و منابع تامین مالی متعدد در بازار سرمایه ایران به وجود آید.

۲. براساس فرضیه دوم تحقیق، پیشنهاد می شود، شرکت ها از حسابرسان با کیفیت تر و با تجربه تری برای حسابرسی شرکت های خود استفاده نمایند، چرا که این موضوع می تواند به عنوان معیاری برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی باشد و شفافیت بیشتری را در صورت های مالی ارائه دهد. از طرف دیگر منجر به ارتقای کیفیت اطلاعات حسابداری به منظور پیش بینی جریان های نقدی شرکت ها و هدایت درست در مسیر سرمایه گذاری های پر بازده می شود.

منابع و مآخذ

۱. باباجانی، جعفر، عظیمی یانچشمه، مجید. (۱۳۹۱). اثر قابلیت اتکای اقلام تعهدی بر بازده سهام، مجله پژوهش های حسابداری مالی سال چهارم، شماره ۲، شماره پیاپی (۱۲)، ۸۳-۱۰۰.
۲. بنی مهد، بهمن. (۱۳۹۱). «کیفیت اطلاعات حسابداری، نوع حسابرس و مدیریت سود»، نشریه بورس اوراق بهادار، دوره ۵، شماره ۱۷، صفحه ۱۲۵ تا صفحه ۱۳۹.
۳. بهار مقدم، مهدی، صادقی، زین العابدین، صفرزاده، ساره. (۱۳۹۲). بررسی رابطه ی مکانیزم های حاکمیت شرکتی بر افشای مسئولیت اجتماعی شرکت ها، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، سال پنجم، شماره ۲۰، ۹۰-۱۰۷.
۴. تهرانی، رضا، حصارزاده، رامین. (۱۳۸۸). "تاثیر جریانهای نقدی آزاد و محدودیت در تامین مالی بر بیش سرمایه گذاری و کم سرمایه گذاری"، فصلنامه تحقیقات حسابداری، سال اول، شماره سوم، ص ۵۱-۶۷.
۵. حاجیها، زهره، نوری، مژگان. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر اقلام تعهدی و جریان وجوه نقد بر عملکرد آتی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۰، ۱-۱۷.
۶. حساس یگانه یحیی. (۱۳۸۴). فلسفه ی حسابرسی، چاپ اول، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.

۷. حساس یگانه یحیی، خالقی بایگی احمد. (۱۳۸۳). «فاصله انتظارات ی بین حسابرسان و استفاده کنندگان از نقش اعتباردهی حسابرسان مستقل»، فصلنامه بررسی بیهای حسابداری و حسابرسی، ۴۴-۳۵:۲۹.
۸. حساس یگانه، یحیی و آذین فر، کاوه. (۱۳۸۹). «رابطه بین کیفیت حسابرسی و اندازه مؤسسه حسابرسی». بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۷، شماره ۶۱ صص ۸۵ تا ۹۸.
۹. حساس یگانه، یحیی، غلام زاده لداری، مسعود. (۱۳۹۱). ارزیابی جامع کیفیت حسابرسی در ایران: فرصت های تحقیقاتی. دهمین همایش حسابداری، دانشگاه الزهرا.
۱۰. حقیقت، حمید، همایون، علی. (۱۳۹۲). «بررسی ارتباط بین کیفیت اقلام تعهدی و سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد.
۱۱. خدادادی، ولی. تاکر، رضا. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر ویژگی های حاکمیت شرکتی بر عملکرد مالی و ارزش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مجله تحقیقات حسابداری و حسابرسی. سال چهارم. شماره ۱۵.
۱۲. دستگیر، محسن، رستگار، مجید. (۱۳۹۰). «بررسی رابطه بین کیفیت سود، اندازه اقلام تعهدی و بازده سهام با کیفیت اقلام تعهدی»، مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال ۳، ش ۱: ۲۰-۱.
۱۳. رحمانی، علی و فرهاد فلاح نژاد. (۱۳۹۰). «تأثیر کیفیت اقلام تعهدی بر هزینه سرمایه سهام عادی»، مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال ۲، ش ۳، ۱۷-۳۰.
۱۴. رحمانی، علی و فرهاد فلاح نژاد. (۱۳۸۹). «تأثیر کیفیت اقلام تعهدی بر هزینه سرمایه سهام عادی»، مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال ۲، ش ۳، ۱۷-۳۰.
۱۵. رضوانی راز، کریم و حقیقت، حمید. (۱۳۸۴). «بررسی رابطه بین جریان های نقدی آزاد و میزان بدهی با در نظر گرفتن فرصتهای سرمایه گذاری و اندازه در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران»، مجله پژوهشگر، شماره ۵، ص ۵۰-۵۷.
۱۶. رضوانی راز، کریم و حقیقت، حمید. (۱۳۸۴). «بررسی رابطه بین جریان های نقدی آزاد و میزان بدهی با در نظر گرفتن فرصتهای سرمایه گذاری و اندازه در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران». مجله پژوهشگر، شماره ۵، ص ۵۰-۵۷.
۱۷. شباهنگ، رضا. (۱۳۸۷). تنوری حسابداری، مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی.
۱۸. فخاری، حسین، تقوی، روح الله. (۱۳۸۸). کیفیت اقلام تعهدی و مانده وجه نقد، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۶، شماره ۵۷، صفحه ۶۹-۸۴.

۱۹. فخاری، حسین، عدیلی، مجتبی. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین جریان های نقدی آزاد و مدیریت سود از طریق فعالیت های واقعی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۹، شماره ۷۰، ۶۳-۷۸.
۲۰. قربان نژاد، امیر. (۱۳۹۲). بررسی تاثیر سهام مدیریتی بر ارتباط بین جریان وجه نقد آزاد و مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد واحد مشهد.
۲۱. کمالی زارع، علی و ارباب سلیمانی، عباس (۱۳۸۰). حسابرسی داخلی اثربخش، نشریه شماره ۱۳۶، چاپ دوم، انتشارات سازمانی حسابرسی.
۲۲. مراد زاده فرد، مهدی،، ناظمی اردکانی، مهدی،، فرزانی، حجت اله. (۱۳۸۷). بررسی رابطه بین مالکیت نهادی سهام و مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۵، ۸۵-۹۸.
۲۳. مهران، ساسان، باقری، بهروز. (۱۳۸۸). بررسی اثر جریان های نقدی آزاد و سهامداران نهادی بر مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات حسابداری، ۱ (۲۱)، ۵۰-۶۰.
۲۴. نوروش، ایرج، امین ناظمی و مهدی حیدری. (۱۳۹۰). «کیفیت اقلام تعهدی و سود با تاکید بر نقش خطای برآورد اقلام تعهدی»، بررسی های حسابداری و حسابرسی، ش ۴۳، ۱۳۵-۱۶۰.
۲۵. نونهال نهر، علی اکبر،، یعقوب پور، کریم،، جبارزاده کنگرلویی. (۱۳۸۹). رابطه بین کیفیت حسابرس و قابلیت اتکای اقلام تعهدی، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۷، شماره ۶۱، ۵۵-۷۰.
۲۶. نیکخواه آزاد، علی (۱۳۷۹) بیانیه مفاهیم بنیادی حسابرسی، نشریه شماره ۱۲۱، چاپ دوم، انتشارات سازمان حسابرسی.
۲۷. نیکومرام، هاشم،، بنی مهد، بهمن،، رهنمای رودپشتی، فریدون،، کیائی، علی. (۱۳۹۴). اقتصاد مبتنی بر روابط، روابط سیاسی و کیفیت اقلام تعهدی.
۲۸. یعقوب نژاد، احمد،، امیری، محمد. (۱۳۸۸). بررسی عوامل موثر بر کیفیت گزارشهای حسابرسی و تاثیر عوامل مذکور بر ضریب همبستگی تغییرات قیمت و تغییرات سود سهام، پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۱، دوره ۱، ص ۸۱-۱۱۸.

29. Agrawal A., C. R. Knoeber. Firm Performance and Mechanisms to Control Agency Problems between Managers and Shareholders." Journal of Financial and Quantitative Analysis 1996; 31: 377-397.

30. [Alan Gregory, Yuan,Hsin,Wang](#). (2013). "Cash acquirers: Can free cash flow, debt and institutional ownership explain longrun performance?", Review of Behavioural Finance, Vol. 5 Iss: 1, pp 35 - 57

31. Alastair, L. & Miguel Minutti, M. & Ping, Z. (2011). Can big 4 Versus Non- Big 4 Differences in Audit-quality Proxies Be Attributed to Client Characteristics? *The Accounting Review*, 86(1), 259-286.
32. Ali, A. (1994). The Information Content of Earnings, Working Capital from Operations and Cash Flows. *Journal of Accounting Research*, (spring): 61-74.
33. Almazan, A., Hartzell, J., Starks, L.T., (2005). "Active institutional shareholders and cost of monitoring: Evidence from managerial compensation". Working paper, University of Texas at Austin
34. Amel Kouaiba, Anis Jarboui. (2014). External audit quality and ownership structure: interaction and impact on earnings management of industrial and commercial Tunisian sectors, *Journal of Economics, Finance and Administrative Science*, 1-12.
35. Aning Sejati, Y. (2009). Political connections and earnings quality: evidence from Malaysia. phd dissertation, Oklahoma state university.
36. Balsam, S., Krishnan, J., & Young, J. (2003). Auditor industry specialization and earnings quality. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 22(2), 71-97.
37. Bhattacharya, N., H. Desai, and K. Venkataraman, (2008). "Earnings Quality and Information Asymmetry: Evidence from Trading Costs", working paper, ssrn.com
38. Biddle, G. C., and G. Hilary, (2006), "Accounting quality and firm-level capital investment" *Accounting Review* 81, 963-982.
39. Bowen, R., D. Burgstahler and L. Daley (1987). The Incremental Information Content of Accrual versus Cash Flows. *The Accounting Review* (October): 723-747.
40. Brown, Lawrence D. (1988). "Comparing Judgmental to Extrapolative Forecasts: It's Time to Ask Why and When." *International Journal of Forecasting*. pp. 171-173.
41. Brown, P.R. (1983). Independent auditor judgment in the evaluation of internal Audit functions. *Journal of Accounting Research*, 21, PP. 444- 455.
42. Bukit, R.Br. and Iskandar, J.M. (2009). "Surplus free cash flow, earnings management and audit committee", *International Journal of Economics and Management*, Vol. 3 No. 1, pp. 204-223.
43. Bushee B. J. (1998). "The Influence of Institutional Investors on Myopic R&D Investment Behavior". *Accounting Review*, pp. 305-334.

Abstract

Cash is one of the most vital resources in any business for profitability, and balancing available cash and cash needs is the most important factor in any business's economic health. The purpose of this study is to investigate the effect of earnings smoothing on free cash flow in terms of auditor credit in firms in the period 2012-2012. The results of this study showed that there is a correlation between earnings smoothing with free cash flow according to McFadden's coefficient of determination 0.115 and LR statistic below 5% and logistic regression coefficient of 1.14 at significant level of 0.002. There is a negative and significant, also based on the second hypothesis, that accountability has no role in smoothing profit with free cash.

Keywords

Free cash flow, profit smoothing, auditor credit,

